

Zastosowanie i cel diety: zalecana jest, gdy stan zdrowia wymaga oszczędnego trybu życia. Ma zastosowanie w stanach zapalnych błony śluzowej żołądka i jelit, po niektórych zabiegach operacyjnych, ale także podczas poszczególnych chorób i ich leczenia, które mogą obciążać przewód pokarmowy.

Charakterystyka diety: ma za zadanie dostarczyć niezbędnej ilości energii, wszystkich składników odżywczych oraz ograniczyć produkty i potrawy ciężkostrawne.

Zalecenia żywieniowe:

1. **Jedz regularnie:**

- Spożywaj 5-6 posiłków dziennie, co 2-3 godziny.
- Ostatni posiłek jedz 2-3 godziny przed snem.
- Więcej posiłków, a mniejsze porcje

2. **Zadbaj o spokój podczas posiłków:**

- Jedz w spokojnej atmosferze, bez pośpiechu.
- Unikaj rozpraszaczy (TV, telefon, czytanie).
- Dokładnie przeżuвай każdy kęs.

3. **Stosuj lekkie techniki kulinarne:**

- Gotuj w wodzie, na parze lub duś bez obsmażania.
- Możesz piec w folii, pergaminie, rękawie (bez tłuszczu lub jego b. małą ilością).

4. **Unikaj skrajnych temperatur:**

- Spożywaj posiłki o umiarkowanej temperaturze.
- Nie jedz potraw bardzo gorących ani bardzo zimnych.

5. **Eliminuj pokarmy ciężkostrawne i drażniące:**

- Tłuste potrawy, smażone, wędzone, alkohol, rośliny strączkowe, ostre przyprawy.
- Produkty długo zalegające w żołądku lub powodujące wzdęcia.

6. **Ostrożnie z produktami surowymi:**

- Surowe warzywa i owoce wprowadzaj stopniowo, w małych ilościach, by obserwować reakcję organizmu.

7. **Zwiększ tolerancję błonnika:**

- Usuń skórki i pestki z warzyw i owoców.
- Oddzielaj i usuwaj twarde części roślin (np. włókna z fasolki czy kalarepki).
- Gotuj dłużej, miksuj lub przecieraj przez sito.

8. **Pij odpowiednią ilość płynów:**

- Minimum **1,5-2 litry dziennie** (nie licząc płynów z jedzenia).

Inne elementy stylu życia

- Odstaw alkohol.
- Zrezygnuj z palenia tytoniu.
- Zadbaj o radzenie sobie ze stresem:
  - Stosuj techniki relaksacyjne: ćwiczenia oddechowe, medytacja, joga, uważność.
  - W razie potrzeby – skorzystaj ze wsparcia specjalisty.

Grupa produktów	Zalecane	Niezalecane
Warzywa	Większość obranych, gotowanych/pieczonych, przetartych: marchew, korzeń pietruszki, burak, dynia, kabaczek, cukinia, fasolka szparagowa, groszek cukrowy, ziemniaki; Na surowo dobrą tolerancją wśród pacjentów cieszą się sałata zielona, pomidor bez skórki, starta cukinia, cykoria, roszonek	W początkowych etapach trudności mogą stanowić większa część surowych warzyw, niemniej jednak: warzywa kapustne, cebula, czosnek, por, nasiona, warzywa konserwowe, grzyby, warzywa ze skórką
Owoce	Obrane, pieczone/gotowane, zmiksowane, rozdrobione, przetarte Na surowo dobrą tolerancją wśród pacjentów cieszą się dojrzałe, miękkie owoce bez skórki: brzoskwinia, banan, borówki, morele, mango, melon, nektarynki	W początkowych etapach trudności mogą stanowić większa część surowych owoców, owoce z pestkami, ze skórką, niedojrzałe, suszone, kandyzowane, w syropach
Produkty zbożowe	Pieczywo pszenne, graham drobnoziarnisty, pieczywo tostowe, pieczywo na zakwasie (często lepiej tolerowane), sucharki, ryż biały i długoziarnisty, makaron pszenny i z semoliny durum, kasze drobne: manna, kuskus, kasze średnie: jaglana, bulgur drobny, płatki owsiane drobne, amarantus itp.	Pieczywo pełnoziarniste i/lub z ziarnami, pumpernikiel, grube kasze, pełnoziarniste makarony i brązowy ryż muesli, pieczywo z ziarnami itp.
Ziemniaki	Gotowane, puree, pieczone w folii (bez tłuszczu)	Ziemniaki z tłustymi sosami, zasmażki, frytki, chipsy
Mleko i produkty mleczne	Mleko do 2% tłuszczu, jogurt naturalny, kefir, maślanka (bez cukru), twaróg chudy/półtłusty, jogurt grecki o obniżonej zawartości tłuszczu (0-2%), serki wiejskie, mozzarella light, skyry	Mleko pełnotłuste, śmietana, sery pleśniowe, topione, żółte, produkty mleczne z dodatkiem cukru
Mięso i przetwory mięsne	Chude mięsa: indyk, kurczak bez skóry, cielęcina, królik; przygotowywane przez gotowanie, duszenie bez obsmażania lub pieczenie bez dodatku tłuszczu; chude wędliny o prostym składzie	Mięsa tłuste, baranina, wieprzowina (bekon, żeberka), wędliny tłuste, peklowane, konserwy, pasztety, parówki, kiełbasy
Ryby	Ryby chude gotowane lub pieczone bez lub z niewielką ilością tłuszczu, ryby tłuste gotowane lub pieczone bez dodatku	Ryby smażone, w oleju, panierowane, ryby wędzone, tłuste (np. makrela, łosoś, sardynka)

Grupa produktów	Zalecane	Niezalecane
	tłuszczu	
Jaja	Jajka na miękko, w koszulce, omlet/jajecznica bez tłuszczu lub na małej ilości	Jaja sadzone, jajecznica, omlety smażone, z majonezem *jaja na twardo tolerancja bardzo indywidualna
Rośliny strączkowe i przetwory	Napoje roślinne bez cukru, tofu naturalne, hummus, pasty warzywne	Strączki (soja, fasola, soczewica*, ciecierzycy), pasty z fasoli
Tłuszcze	Oleje roślinne: oliwa, rzepakowy, lniany; masło i masło klarowane w niewielkich ilościach; margaryny miękkie	Smalec, słonina, łój, twarde margaryny, oleje tropikalne (kokosowy, palmowy), tłuste masy tłuszczowe, tłuste sosy
Orzechy, pestki, nasiona	Brak (niezalecane) we wczesnych etapach	Orzechy, nasiona, pestki
Słodycze, desery	Budynie, kisiele, galaretki, musy owocowe, ciasta lekkie niskotłuszczowe np. drożdżowe na jogurcie naturalnym (bez kremów)	Większość wyrobów cukierniczych, słodycze i desery wysokoprzetworzone słodzone syropem glukozowo-fruktozowym lub z dodatkiem dużej ilości cukru i tłuszczu
Napoje	Woda niegazowana, słaba herbata, kawa zbożowa, napary ziołowe, kawa bezkofeinowa	Alkohol, mocna kawa, napoje gazowane, napoje słodzone, soki z dużą ilością cukru
Przyprawy i sosy	Zioła świeże i suszone: majeranek, koper, pietruszka, bazylija, oregano; pieprz ziołowy, wanilia, cynamon itp.	Ostre przyprawy, ocet, pieprz, musztarda, chrzan, sosy pikantne

*Produkty źle tolerowane zostały przedstawione w tabeli w rubryce "niezalecane" - należy pamiętać, że dotyczyło to większości chorych. **Zaleca się indywidualizację diety. Należy wykluczać te pokarmy, które wywołują i nasilają dolegliwości.**

Przykładowo: część pacjentów będzie dobrze tolerowała zupę z soczewicy czy truskawki, a część będzie odczuwała po nich dyskomfort.

Zalecane metody sporządzania potraw:

- gotowanie: w wodzie, na parze, w naczyniach bez wody;
- duszenie obsmażając produkty na patelniach do smażenia bez tłuszczu;
- pieczenie w naczyniach ceramicznych i żaroodpornych, na ruszcie, piekarniku lub opiekaczu elektrycznym, airfryerze...

Dieta łatwostrawna jest dietą czasową i nie powinna być stosowana długotrwale bez nadzoru specjalisty. Jej przedłużone stosowanie może wiązać się z ryzykiem niedoborów niektórych składników odżywczych, w tym witamin, składników mineralnych oraz błonnika pokarmowego.

W miarę ustępowania dolegliwości zaleca się stopniowe rozszerzanie jadłospisu i powrót do

pełnowartościowej, zbilansowanej diety, dostosowanej do indywidualnych potrzeb organizmu.

W przypadku wątpliwości lub utrzymujących się objawów należy skonsultować się z lekarzem lub dietetykiem.

Opracowała:

mgr Julia Armendowicz, dietetyk Szpitala św. Anny w Piasecznie

Na podstawie:

Narodowe Centrum Edukacji Żywieniowej. (2025). Dieta lekkostrawna – zalecenia dla pacjentów. Dostępne online.
Dietetyka żywność, żywienie w prewencji i leczeniu, red. Jarosz M., Instytut Żywności i Żywienia, 2017
oraz inne treści i źródła oparte na EBM

Piaseczno, 26.01.26r.